

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 15.4.2011

KOM(2011) 214 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o sociálno-ekonomických dôsledkoch pestovania GMO vypracovaná na základe
príspevkov od členských štátov a v súlade s požiadavkou v záveroch zasadania Rady pre
životné prostredie z decembra 2008**

{SEK(2011) 481 v konečnom znení}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o sociálno-ekonomických dôsledkoch pestovania GMO vypracovaná na základe príspevkov od členských štátov a v súlade s požiadavkou v záveroch zasadania Rady pre životné prostredie z decembra 2008

V smernici 2001/18¹ o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov (GMO) do životného prostredia sa stanovuje, že Komisie by po troch rokoch mala predložiť správu o vykonávaní smernice zahŕňajúcu posúdenie sociálno-ekonomických dôsledkov zámerného uvoľňovania GMO a ich uvádzania na trh. Komisia pri predkladaní svojej správy z roku 2004 poznamenala, že také posúdenie nebolo možné z dôvodu nedostatku skúseností.

V decembri 2008 Rada vyzvala Komisiu a členské štáty, aby sa opätovne zaoberali touto otázkou. Komisia preto prostredníctvom dotazníka začala konzultácie s členskými štátmi o sociálno-ekonomických dôsledkoch pestovania GMO.

Členské štáty boli vyzvané, aby:

- podali *ex post* správu o sociálno-ekonomických dôsledkoch pestovania GMO na ich území;
- posúdili *ex ante* možné sociálno-ekonomické dôsledky pestovania GMO v budúcnosti.

Všetky členské štáty okrem dvoch (BG, IT²) zaslali príspevky. Kým všetky ostatné členské štáty posudzovali dôsledky pestovania GMO, Litva (LT) sa zamerala len na používanie GMO v potravinách a krmivách. Príspevky zaslalo tiež Nórsko (NO) a niektoré zainteresované strany.

Členské štáty opakovane zdôrazňovali, že ich príspevky sú súhrnom stanovísk verejných subjektov a zainteresovaných strán a nemali by predurčovať akékoľvek politické stanovisko, ktoré sa prijme neskôr.

Neúplné súhrny jednotlivých príspevkov členských štátov sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe. Všetky doručené príspevky sú k dispozícii v úplnom znení na webovej stránke Komisie³.

1. VÝSLEDOK KONZULTÁCIÍ

1.1. Zdroje údajov

Členským štátom bol v záujme pomoci pri poskytovaní príspevkov poskytnutý orientačný dotazník. Dotazník sa týkal týchto hlavných tém:

- (1) Hospodárske a sociálne dôsledky
- (2) Agronomická udržateľnosť

¹ Ú. v. ES L 106, 17.4.2001, s. 1.

² Zoznam akronymov členských štátov: <http://publications.europa.eu/code/en/en-370100.htm>

³ http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/index_en.htm

(3) Vplyv na životné prostredie

(4) Iné dôsledky

Osemnásť členských štátov svoje správy vypracovalo s pomocou orientačného dotazníka. Členské štáty mohli svoje príspevky tiež zaslať v iných formátoch.

Z doručených príspevkov vyplýva, že väčšina členských štátov pri príprave svojich odpovedí formálne konzultovala vnútroštátne orgány a zainteresované strany. Je potrebné však zdôrazniť, že miera odpovedí bola relatívne nesúrodá a príspevky od celého spektra zainteresovaných strán neboli jednotné. Napríklad šesť členských štátov⁴ výslovne vyjadrilo poľutovanie nad tým, že vo svojich príspevkoch pokryli len časť príslušných zainteresovaných strán.

Príspevky zahŕňali údaje z ministerstiev, regionálnych orgánov, profesijných združení, spoločností, mimovládnych organizácií, výskumných stredísk a jednotlivcov. Tieto údaje, ktoré Komisia získala, neboli jednotné a išlo buď o súhrn stanovísk, ktoré zhromaždil príslušný vnútroštátny orgán, alebo o nespracovaný súbor odpovedí od rôznych zainteresovaných strán, ktorý bol zhromaždený a priamo odovzdaný Komisii.

Údaje predložené členskými štátmi pochádzali z rôznorodých zdrojov vrátane štúdií vykonaných formou partnerského preskúmania, prieskumov verejnej mienky, skúšok v teréne, výsledkov vnútroštátnych kontrol, vytvárania scenárov a analýz a domnienok jednotlivcov.

Z príspevkov vyplýva, že len sedem členských štátov⁵ má minulé alebo súčasnú skúsenosť s pestovaním Bt-kukurice MON 810 odolnej voči škodcom na komerčné účely. Pred pristúpením k EÚ sa v Rumunsku pestovala sója odolná voči herbicídom a tri členské štáty začali s pestovaním geneticky modifikovaných zemiakov Amflora⁶.

1.2. Rozbor odpovedí

Pri rozbere odpovedí získaných od členských štátov, Nórska a zainteresovaných strán Komisia vytýčila tieto hlavné prvky:

- Medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami existujú značné rozdiely, pokiaľ ide o chápanie významu a rozsahu sociálno-ekonomických aspektov pestovania GMO. Dotazník pomohol vytvoriť rámec pre formuláciu stanovísk, ale viacero respondentov by si želalo, aby boli pojmy, ukazovatele a východiskové hodnoty pre porovnávanie (odvetvie konvenčného a/alebo ekologického poľnohospodárstva) lepšie vymedzené. Navrhlo sa viacero doplnkových tém, napr. etika (význam a rozsah pojmu môže byť predmetom rôznych výkladov, niektoré napríklad zahŕňajú pridanú hodnotu GMO Pre celú spoločnosť alebo ich vplyv na tretie krajiny).
- Mnoho príspevkov sa zdalo byť nespracovaným výpočtom veľmi rôznorodých vnútroštátnych názorov na pestovanie GMO bez toho, aby ich členské štáty pretriedili alebo zanalyzovali z hľadiska ich relevantnosti alebo kvality pred

⁴ BE, CZ, ES, PL, RO, UK.

⁵ CZ, DE, ES, FR, PT, RO, SK.

⁶ CZ, DE, SE.

ich predložením Komisii. Bolo preto náročné a často aj nemožné vymedziť jasné stanoviská alebo tendencie na vnútroštátnej alebo európskej úrovni a referovať o nich štatisticky relevantným spôsobom.

- Vo všeobecnosti sa zdalo, že príspevky odrážajú polarizované názory vychádzajúce z faktického základu, ktorý sa obmedzuje na špecifický európsky kontext, a ovplyvnené počiatočným pozitívnym alebo negatívnym vnímaním pestovania Bt-plodín a HT plodín v Európe a na celom svete. Podstata diskusie sa týka koexistencie geneticky modifikovaných organizmov a konvenčných/ekologických postupov v celom reťazci od výroby osiva až po konečný výrobok (kontrola náhodnej prítomnosti GMO na susediacich poliach, obmedzenia týkajúce sa oddeľovania geneticky modifikovaných a geneticky nemodifikovaných výrobkov v celom krmivovom/potravinovom reťazci, voľba spotrebiteľov), vplyvu na biologickú rozmanitosť, zmeny poľnohospodárskych postupov, uplatnenia výrobkov na trhu, a je poznamenaná širokou škálou rozmanitých názorov na takmer každú uvedenú problematiku.
- Odpovede sa týkali všetkých otázok obsiahnutých v dotazníku, pripomienky sa však zamerali najmä na sociálne a ekonomické dôsledky pestovania GMO v počiatočných etapách celého reťazca od výroby osiva až po konečný výrobok (t. j. produkcia osiva, pestovanie, včelárstvo a chov hospodárskych zvierat).
- Vedecká literatúra a štúdie, na ktoré autori príspevkov odkazujú, sa špecializujú najmä na ekonomické dôsledky pestovania GMO v rámci hospodárstiev. Je potrebné poznamenať, že respondenti zvyčajne založili svoje odhady pravdepodobných dôsledkov pestovania geneticky modifikovaných plodín na extrapolácii literatúry a skúseností z tretích krajín okrem respondentov z členských štátov, ktoré majú skúsenosti s pestovaním GMO; títo respondenti tiež odkazujú na *ex post* štúdie vykonané na ich území. Tieto štúdie z jednotlivých členských štátov prinášajú tieto výsledky:
 - Výnosy Bt-kukurice by sa zvýšili v oblastiach zamorených vijačkou kukuričnou. Španielsko napríklad uviedlo štúdiu zrealizovanú Spoločným výskumným centrom (JRC – Joint Research Centre)⁷, z ktorej vyplýva, že v niektorých provinciách Španielska zamorených škodcami pestovatelia Bt-kukurice zaznamenali v priebehu troch rokov vyššie priemerné výnosy než konvenční pestovatelia (až do 11,8 % v provincii Zaragoza⁸) ako aj zvýšenú hrubú mieru zisku. Portugalsko⁹, Rumunsko¹⁰ a Česká republika¹¹ tiež vykázali nárast priemerných výnosov od 7 do 12,5 %, pokiaľ ide o pestovanie Bt-kukurice.
 - Rumunsko uviedlo, že HT sója pestovaná na jeho území do roku 2007 priniesla zvýšenie výnosu v priemere o 31 %¹².

⁷ Gomez-Barbero *et al.* (2008). Bt corn in Spain—the performance of the EU's first GM crop. *Nature Biotechnology* 26, 384-386.

⁸ Tieto vyššie výnosy boli štatisticky významné len pre jednu z troch provincií, v ktorých sa vykonal prieskum.

⁹ Brookes, G. (2008). The impact of using GM insect resistant maize in Europe since 1998. *International Journal of Biotechnology* 10 (2/3), 148-166.

¹⁰ Brookes, G., and Barfoot, P. (2009). Global impact of biotech crops: Income and production effects 1996-2007. *AgBioForum*, 12(2), 184-208.

¹¹ Česká republika vykonala prieskum pestovateľov MON810.

¹² Brookes, G. (2005a) The farm-level impact of herbicide-tolerant soybean in Romania. *AgBioForum*. 8, 235-241.

- Ďalšie sociálno-ekonomické dôsledky na ostatné etapy reťazca od výroby osiva až po konečný výrobok a na širšiu verejnosť (napr. doprava, poistenie, potravinársky priemysel, skúšobné laboratória, zamestnanecké/pracovné modely, administratívna činnosť, voľba spotrebiteľov) boli tiež vo veľkej miere pripomienkované v príspevkoch tak od členských štátov, ktoré pestujú GMO, ako aj od členských štátov, ktoré GMO nepestujú. Vyjadrené stanoviská sú však len výnimočne vedecky a štatisticky podložené.
- Príspevky Rakúska, Belgicka, Nemecka, Francúzska, Holandska a Spojeného kráľovstva zahŕňali podrobne rozpracované návrhy o tom, či a ako analyzovať sociálno-ekonomické faktory a ako ich riešiť v rámci riadenia pestovania GMO v Európe. Viacero členských štátov tiež uviedlo právne predpisy a skúsenosti Nórska, pokiaľ ide o zohľadňovanie sociálnych a ekonomických aspektov pri povoľovaní GMO.
- V početných príspevkoch sa zdôraznilo, že pokiaľ sa bude posudzovanie sociálnych a ekonomických faktorov vykonávať aj v budúcnosti, mala by sa pri ňom zohľadniť tiež etická stránka problematiky a ďalšie európske politiky (vnútorný trh, spoločná poľnohospodárska politika, ochrana životného prostredia) ako aj právne možnosti a obmedzenia na medzinárodnej úrovni (najmä pokiaľ ide o súlad s dohodami WTO a Kartagenským protokolom o biologickej bezpečnosti).

2. DOPLŇUJÚCE ASPEKTY SOCIÁLNYCH A EKONOMICKÝCH ASPEKTOV GMO

Pred konzultačným postupom, ktorý je zhrnutý v tejto správe, alebo súčasne s ním Komisia vyhodnotila stav poznatkov o sociálnych a ekonomických aspektoch pestovania GMO v Európe a vo svete, a to prostredníctvom rôznych prostriedkov vrátane európskych a medzinárodných výskumných programov a vedeckých publikácií.

2.1. Sociálno-ekonomické aspekty pestovania GMO v tretích krajinách

Vzhľadom na to, že pestovanie geneticky modifikovaných plodín vo svete sa z veľkej časti uskutočňuje mimo EÚ, útvary Komisie zhromaždili a analyzovali aktuálnu vedeckú literatúru týkajúcu sa sociálnych a ekonomických aspektov pestovania GMO. Súhrn publikácií, ktoré Komisie posúdila, sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

Podľa uvedených zdrojov existujú početné štúdie o vplyve týkajúce sa hlavných druhov geneticky modifikovaných plodín (Bt-plodín a HT plodín). Štúdie o vplyve na úrovni hospodárstiev sú najpočetnejšie a obvykle sa zakladajú na náhodnom prieskume u poľnohospodárov z rozvojových a rozvinutých krajín.

V rozvojových a rozvinutých krajinách je všeobecne presvedčivým spôsobom preukázané, že Bt-plodiny, ktoré sa v súčasnosti uvádzajú na trh, môžu prinášať poľnohospodárom hospodársky prospech tým, že znižujú spotrebu insekticídov a/alebo umožňujú zvýšenie výnosov, hoci rozsah výhod plynúcich z pestovania týchto plodín pre poľnohospodárov sa môže líšiť v závislosti od oblasti a roku (v závislosti od toho, aký významný je tlak škodcov). Zdá sa, že relatívne výhody pestovania Bt-plodín sú pre drobných poľnohospodárov rovnaké alebo väčšie než pre veľké poľnohospodárske podniky.

HT plodiny obvykle pestujú veľké poľnohospodárske podniky, a nie drobní poľnohospodári. Mnohé štúdie ukazujú, že rozdiel vo výnosoch medzi HT sójou a konvenčnou sójou je malý alebo žiadny (s výnimkou situácie, kde tradičný spôsob odstraňovania buriny bol veľmi neúčinný, čo bo prípad pestovania konvenčnej sóje v Rumunsku). HT technológia všeobecne znižuje výrobné náklady, ale vyššia cena HT osiva môže viesť k obmedzenému alebo nulovému vplyvu na hrubé obchodné rozpätie pre poľnohospodárov (podľa štúdií z USA a Kanady). V týchto prípadoch nie je včasné prijatie HT technológie zo strany poľnohospodárov spojené s vplyvom na príjmy hospodárstva, ale s účinnejším odstraňovaním buriny, zjednodušením pestovania plodín a metódami, ktoré nevyužívajú orbu a zvýšením príjmov poľnohospodárov, ktoré nepochádzajú z hospodárstva, vďaka úspore času. V niektorých prípadoch (Argentína) vedú však nižšie ceny osiva HT sóje k pozitívnemu obchodnému rozpätiu pre poľnohospodárov.

V rozvojových krajinách existuje veľmi málo štúdií (len niekoľko prípadových štúdií v Indii) o rozsiahlejších mikroekonomických účinkoch (vplyv na poľnohospodárov, ktorí nepoužívajú HT technológiu, vplyv na zamestnanosť vo vidieckych oblastiach, chudobu a príjmy domácností).

Na makroekonomickej úrovni existuje menej odvetvových štúdií, ktoré sa týkajú celkového rozsahu ekonomických dôsledkov pestovania GMO plodín a ich rozloženie na hospodárske subjekty v priebehu celého reťazca od výroby osiva až po konečný výrobok (semenárske spoločnosti, poľnohospodári pestujúci GM plodiny, poľnohospodári nepestujúci GM plodiny, výrobcovia potravín a krmív, spotrebitelia), než analýz vplyvu na úrovni hospodárstiev. Odvetvové štúdie vychádzajú z ekonomických modelov, ktorých parametre vedú k veľkej rôznorodosti výsledkov. Vyššia cena osiva geneticky modifikovaných plodín je jedným z kľúčových faktorov modelu rozdelenia bohatstva vytvoreného geneticky modifikovanými plodinami medzi jednotlivých aktérov v celom reťazci od výroby osiva až po konečný výrobok.

Okrem toho sa vykonalo niekoľko ekonomických analýz *ex ante* o novej generácii GM plodín, ktoré ešte neboli uvedené na trh (plodiny znášajúce sucho, plodiny obohatené o živiny). Je pravdepodobné, že vzhľadom na charakteristiky týchto plodín je potrebné pre posúdenie sociálnych a ekonomických dôsledkov vyvinúť odlišné metódy.

Záverom možno uviesť, že ekonomické analýzy poskytujú dobrý prehľad ekonomických dôsledkov pre poľnohospodárov vo svetovom meradle, ale málo informácií o sociálnych dôsledkoch.

Mali by sa skvalitniť metódy zisťovania ekonomických dôsledkov, najmä metódy hodnotenia vplyvu *ex ante* by boli pre situáciu v EÚ obzvlášť relevantné. Súčasné obmedzenia súvisia hlavne s nízkym počtom poľnohospodárov, u ktorých sa vykonával prieskum, s použitím neúplných rozpočtových metód namiesto komplexnejších ekonometrických analýz a s nedostatkom rozsiahlejších štúdií mikroekonomických dopadov. Štúdie o vplyve nad úrovňou hospodárstva (odvetvie osív) a pod touto úrovňou (potraviny/krmivá/spotrebitelia) nie sú početné. To isté možno skonštatovať o pravidlách oddeľovania plodín (pravidlá pre označovanie a koexistenciu). Aby bolo možné riešiť tieto témy, je potrebné ďalej rozvíjať otázky metodológie.

2.2. Výskumné projekty financované EÚ týkajúce sa socioekonomických vyhládok pestovania GMO

Komisia financuje výskumné programy týkajúce sa GMO už viac než desať rokov, a to v rámci 5. a 6. rámcového programu pre výskum¹³. Niektoré z týchto projektov sa zdajú byť veľmi relevantné v súvislosti s posúdením sociálnych a ekonomických dôsledkov pestovania GMO v Európskej únii.

- *Výsledky a vyhliadky, pokiaľ ide o koexistenciu a sledovateľnosť zásobovacieho reťazca geneticky modifikovaných plodín a geneticky nemodifikovaných plodín (CO-EXTRA – 2005-2009)*¹⁴

Prefekt CO-EXTRA sa zaoberal riešením komplexnej problematiky koexistencie zásobovacieho reťazca geneticky modifikovaných a geneticky nemodifikovaných plodín od výroby osiva až po predaj konečnému spotrebiteľovi. Najvýznamnejšie zistenia o sociálnych a ekonomických dôsledkoch sú tieto:

- Technickými opatreniami by bolo možné zabezpečiť, aby sa v prípade hybridov kukurice dlhodobu dosiahla koexistencia na prahovej hodnote pre označovanie vo výške 0,9 %, pokiaľ sú šarže osiva dostatočne čisté.
- Koexistencia na poliach je možná, vo veľkej miere však závisí od environmentálnych podmienok a praxe.
- Koexistencia v zásobovacom reťazci sa považuje za možnú, s vhodnou organizáciou reťazca, pričom vznikajú osobitné náklady súvisiace s oddelením geneticky modifikovaných a geneticky nemodifikovaných výrobkov na ceste z hospodárstva do továrne, vykonávaním analytických testov a udržiavaním výsledovateľnosti výrobku.
- Pokiaľ ide o postoje spotrebiteľov k označovaniu geneticky modifikovaných výrobkov v krajinách, v ktorých sa uskutočnil prieskum, 40 až 70 % spotrebiteľov vyjadrilo prianie, aby mali možnosť zvoliť si, či nakúpia a skonzumujú geneticky modifikované potraviny.
- *Udržateľné zavedenie geneticky modifikovaných plodín do európskeho poľnohospodárstva (SIGMEA – 2004-2007)*¹⁵

Cieľom projektu SIGMEA bolo vytvorenie rámca na vedeckom základe na účely informovania osôb s rozhodovacou právomocou o príslušných opatreniach týkajúcich sa koexistencie a sledovateľnosti, pokiaľ ide o pestovanie geneticky modifikovaných plodín.

V projekte sa okrem iného vytvoril kvalitatívny multiatribučný model pre posúdenie ekologických a ekonomických dôsledkov.

Získané výsledky všeobecne preukazujú, že náklady na koexistenciu závisia od poľnohospodárskeho kontextu (krajina, systémy pestovania plodín, klimatické

¹³ Viac informácií nájdete v prehľade výsledkov výskumu geneticky modifikovaných plodín financovaného EÚ („A decade of EU-funded GMO research (2001-2010)“) ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/kbbe/docs/a-decade-of-eu-funded-gmo-research_en.pdf.

¹⁴ <http://www.coextra.eu/>

¹⁵ <http://sigmea.group.shef.ac.uk/>

podmienky, postupy), pomeru geneticky modifikovaných plodín na poľnohospodársky využívanej pôde a vôli poľnohospodárov spolupracovať. Ďalšie štúdie v rámci projektu SIGMEA ukazujú, že ekonomický aspekt a vhodnosť jednotlivých opatrení sú určované najmä časopriestorovým rozdelením poľnohospodárskych plôch a plodín. Z toho vyplýva, že riadiace opatrenia pre koexistenciu by mali byť čo najpružnejšie a mali by sa zakladať na informáciách miestnych orgánov o vlastnostiach poľnohospodárskej pôdy, kým regionálne a národné orgány poskytujú len všeobecné pokyny a pravidlá.

- *Nakupujú Európania geneticky modifikované potraviny? (CONSUMERCHOICE – 2006-2008)*¹⁶

Cieľom projektu CONSUMERCHOICE bolo okrem iného porovnanie skúmaných postojov spotrebiteľov z desiatich členských štátov¹⁷ ku geneticky modifikovaným potravinám a ich nákupného správania, ak majú na výber medzi geneticky modifikovanými a geneticky nemodifikovanými potravinami. V tejto súvislosti sa v rámci projektu dospelo k týmto zisteniam:

- Odpovede spotrebiteľov týkajúce sa geneticky modifikovaných potravín získané prostredníctvom dotazníku neposkytujú spoľahlivé informácie o tom, čo si spotrebiteľia vyberajú pri nákupe v maloobchode.
- Európania nakupujú geneticky modifikované potraviny, keď sú fyzicky prítomné v regáloch obchodov.

3. ĎALŠIE KROKY

Príspevky od členských štátov prispeli k objasneniu situácie tam, kde sú už k dispozícii štatisticky relevantné údaje o sociálnych a ekonomických dôsledkoch pestovania GMO v Európe (najmä ekonomické dôsledky pre poľnohospodárov). Chýbajú však fakty a štatistiky relevantné pre Európu, ktoré by podporili stanoviská respondentov. Príspevky preto zdôrazňujú to, že súčasné alebo budúce sociálno-ekonomické dôsledky pestovania GMO v Európe na potravinový reťazec a spoločnosť ako celok zatiaľ často nie sú objektívne preskúmané.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia usúdila, že by v tejto správe nebolo vhodné vykonať cielenejšiu analýzu špecifických aspektov uvedených v jednotlivých príspevkoch členských štátov.

Komisia sa však domnieva, že diskusia na túto citlivú tému by sa mala prehĺbiť, aby sa od rozporuplných názorov došlo k hmatateľnejším a objektívnejším výsledkom. Komisia preto navrhuje zhromaždiť hlavné výsledky tejto konzultácie s ďalšími iniciatívami týkajúcimi sa sociálno-ekonomických dôsledkov GMO (napr. 6. rámcovým programom pre výskum, zisteniami z tretích krajín, ak sú relevantné) a na vedeckých základoch začať prehĺbenú reflexiu na európskej úrovni, ktorej cieľom bude:

- Definovať významný súbor faktorov, ktorý umožní riadne vymedziť skutočné sociálno-ekonomické dôsledky pestovania GMO *ex ante* a *ex post*, od výroby osiva až po spotrebiteľov v celej Európskej únii. Mal by sa vytvoriť

¹⁶

¹⁷

<http://www.kcl.ac.uk/schools/biohealth/research/nutritional/consumerchoice>
CZ, DE, EE, EL, ES, NL, PL, SE, SI, UK.

metodologický rámec pre presnú definíciu sociálno-ekonomických ukazovateľov, ktoré sa budú dlhodobo sledovať, ako aj vhodné pravidlá pre zber údajov. V skupine zainteresovaných strán by mali byť zastúpené všetky regulačné a hospodárske subjekty celého reťazca od výroby osiva až po konečný výrobok, ako aj širšia spoločnosť.

- Preskúmať rôzne možnosti, ako prípadne využiť zvýšené porozumenie viacrozmerných sociálno-ekonomických faktorov pri riadení pestovania GMO v Európskej únii. Mali by sa zohľadniť odborné poznatky členských štátov, ktoré už začali reflexiu o týchto aspektoch.

Táto reflexia by sa mala začať a viesť spoločne s členskými štátmi a Komisiou. Zainteresované strany by sa mali tiež aktívne zapojiť, aby sa zabezpečila úspešnosť tohto procesu.

PRÍLOHA

Podkladové informácie o pestovaní GMO v 27 členských štátoch EÚ

	Pestovanie GMO na komerčné účely	Genetické modifikácie	Osiata plocha (Bt- kukurica–2008)	Ochranná doložka	Opatrenia koexistencie (od apríla 2009)
AT	Nie		0	Kukurica- zemiaky	Áno
BE	Nie		0	Nie	Áno
BG	Nie		0	Nie	Nie
CY	Nie		0	Nie	Nie
CZ	Áno	Bt-kukurica, škrobové zemiaky	8 400 ha	Nie	Áno
DE	Áno do roku 2008	Bt-kukurica, škrobové zemiaky	3 371 ha	Kukurica	Áno
DK	Nie		0	Nie	Áno
EE	Nie		0	Nie	Nie
EL	Nie		0	Kukurica	Nie
ES	Áno	Bt-kukurica	79 269 ha	Nie	Nie
FI	Nie		0	Nie	Nie
FR	Áno do roku 2007	Bt-kukurica	0	Kukurica	Áno
HU	Nie		0	Kukurica- zemiaky	Áno
IE	Nie		0	Nie	Nie
IT	Nie		0	Nie	Nie
LT	Nie		0	Nie	Áno
LU	Nie		0	Kukurica- zemiaky	Áno
LV	Nie		0	Nie	Áno
MT	Nie		0	Nie	Nie
NL	Nie		0	Nie	Áno
PL	Nie sú k dispozícii oficiálne údaje		0	Nie	Nie
PT	Áno	Bt-kukurica	4 851 ha (plocha registrovaná do júla 2008)	Nie	Áno
RO	Áno	Bt-kukurica, sója do roku 2007	7 146 ha	Nie	Áno
SI	Nie		0	Nie	Nie
SK	Áno	Bt-kukurica	1 940 ha	Nie	Áno
SE	Áno	Škrobové zemiaky	0	Nie	Áno
UK	Nie		0	Nie	Nie

Komplexnejšie informácie môžete získať v správe o koexistencii geneticky modifikovaných plodín s konvenčnými a ekologickými plodinami, ktorú uverejnila Komisia 2. apríla 2009 (http://ec.europa.eu/agriculture/gmo/coexistence/index_en.htm).